

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

สรุป

การที่ประเทศไทยประสบปัญหาในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยมาโดยตลอดนั้น อาจเป็นเพราะประชาชนขาดความสนใจ และความรอบรู้ข่าวสารการเมือง เหตุที่กรณีเช่นนี้มักเกิดขึ้นกับประชาชนชนบทมากเป็นพิเศษ ก็เนื่องมาจากประชาชนมีฐานะยากจน อาศัยอยู่ตามท้องดินทุรกันดาร การคมนาคมขนส่ง รวมทั้งการติดต่อสื่อสารทำได้ไม่สะดวก พวกเขามักดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามแบบที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ จึงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ ขาดข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์บ้านเมือง ซึ่งสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา โครงสร้างระบอบการเมืองของประเทศไทยได้เน้นความเป็นประชาธิปไตยให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล เป็นต้น

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน วิธีการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือการกระจายอำนาจการปกครอง โดยให้ประชาชนเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยการเลือกผู้แทนมากำหนดนโยบายทางการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ไม่กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ

การสื่อสารทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชน ด้วย

การเป็นสื่อเสนอข่าวสาร และนโยบายจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็ เป็นสื่อเสนอความคิดเห็นและความต้องการ จากประชาชนไปสู่รัฐบาล อันเป็นผล ให้การกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ผลดี และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ชาวไทยในชนบทยังคงใช้แบบแผนการสื่อสารตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิม อาทิการแลกเปลี่ยนข่าวคราวที่ตลาด การจัดแสดงการละเล่นต่าง ๆ ตลอดจนงานวัด ประชาชนไทยในชนบทจึงสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มาก เหมือนกัน ดังนั้นหากใช้การสื่อสารมาเป็นเครื่องมือทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ ทางการเมือง เข้าใจบทบาทและหน้าที่ตามแบบแผนระบบการเมืองแล้ว จะเป็นผล ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา (1) เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในชนบท (2) เพื่อทราบปัญหาการสื่อสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในชนบท (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนในชนบท (4) เพื่อศึกษาปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์ต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท (5) เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อ บุคคลกับสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนที่อยู่ในอำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 350 คน จาก ประชากรอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 77,490 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-stage Probability Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Variation) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบ สมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยวิธีการ Pearson's Product Moment การใช้สถิติ $t(t\text{-test})$ และการใช้สถิติ $F(F\text{-test})$

ผลที่ได้จากการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับไม่ได้ศึกษาเลย- ประถมคน

การสื่อสารระหว่างบุคคล ในสัปดาห์หนึ่ง ประชาชนสื่อสารกับเพื่อนบ้าน 6-7 วัน กับพระภิกษุ 1-3 วัน กับผู้ใหญ่บ้าน 1-3 วัน กับครูในหมู่บ้าน 1-3 วัน และมีผู้ไม่เคยสื่อสารกับ ส.ส. ส.จ. ในเขต หรือหัวหน้าคนมากกว่าที่เคย สำหรับ การสื่อสารทางการเมืองนั้น ประชาชนมีการสื่อสารทางการเมืองกับผู้ใหญ่บ้านเป็น ส่วนใหญ่

การสื่อสารมวลชน ประชาชนส่วนใหญ่ มีวิทยุที่บ้านและฟังวิทยุในสัปดาห์ หนึ่ง ประชาชนฟังวิทยุ 6-7 วัน ใช้เวลาฟังมากกว่า 3 ชั่วโมง และมีผู้ฟังข่าวสาร การเมืองจากวิทยุมากกว่าผู้ไม่ฟัง ส่วนมากฟังสัปดาห์ละ 6-7 วัน

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ซื้อหนังสือพิมพ์รายวันอ่านที่บ้าน แต่อ่านจากที่อื่น เช่น ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดโรงเรียน ร้านค้า ในสัปดาห์หนึ่ง ประชาชน อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน 1-3 วัน และมีผู้อ่านข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์มากกว่า ผู้ไม่อ่าน ส่วนมากอ่านสัปดาห์ละ 1-3 วัน

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ซื้อนิตยสารอ่านที่บ้าน และไม่อ่านนิตยสาร

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. ระดับการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. อายุไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความบอยในการ เปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ความบอยในการ เปิดรับสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ภาคผนวก ก ตารางที่ 60)

ในขณะที่การทดสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลและการ เปิดรับสื่อมวลชน กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีแนวโน้มว่าความสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะสูงกว่าการ เปิดรับสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสาร อายุ และ การเปิดรับสื่อมวลชนกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าระดับการสื่อสาร อายุและการเปิดรับสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศและการศึกษา กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศและการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในอำเภอวารินชำราบส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จึงมองไม่เห็นความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างระดับการสื่อสาร อายุ การเปิดรับสื่อมวลชน เพศ และการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นั้น หมายถึงไม่ว่าจะมีระดับการสื่อสาร อายุ การเปิดรับสื่อมวลชน เพศ และการศึกษาเท่าใด ประชาชนก็ออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกันแทบทั้งนั้น

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ พรศักดิ์ บุญแก้ว (2523 : 34) ได้ศึกษา "ชาวสารการ เมืองของคนไทย" แล้วพบว่า ความรู้ชาวสารการ เมืองของคนไทย

อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง... การมีระดับข่าวสารการ เมืองสูงต่ำแตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้คนไทยมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการ เมืองสูงต่ำแตกต่างกันแต่อย่างใด บุคคลที่ระดับข่าวสารการ เมืองสูง ยังมีความรู้สึกเห็นห่างทางการ เมืองสูง นอกจากนั้น ยังพบด้วยว่า ผู้ที่มีระดับข่าวสารทางการ เมืองสูงกว่า รับรู้และเห็นความสำคัญของบทบาท หน้าที่ของสถาบันและองค์การต่าง ๆ ของรัฐ มีอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และมีอัตราการไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งที่เกิดจากความสำนึกของตนเอง สูงกว่า ผู้ที่มีระดับข่าวสารการ เมืองต่ำกว่าอีกด้วย

สำหรับการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การเปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่พบว่ามี ความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี วงษ์มณฑา (1978 : 254) ใน บางส่วนที่ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น ระหว่างเพื่อน และญาติ มีผลต่อความ สนใจ และการ เรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษามาก กลุ่มนักศึกษาที่ฝึกฝึกดีหิเสรีนิยม มีแนวโน้มที่จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นสื่อกลางและแหล่งข่าวสารมากกว่า ใช้การสื่อสารมวลชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ่ำพล สิงห์โกวิท และ สวัสดิ์ กฤตวรรษพันธ์ (ม.ป.ป. : 64-68) ในบางส่วนที่ว่า การสื่อสารระหว่าง บุคคล เช่น การประชุมชี้แจงของข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการบอกกล่าว ของญาติพี่น้อง และเพื่อน เป็นแหล่งข่าวสำคัญที่ช่วยสร้างความตื่นตัวและความเข้าใจ ทางการเมือง รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว ที่ว่า การสื่อสารในกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด

ประเด็นสุดท้ายคือการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการ เปิดรับสื่อมวลชน กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะสูงกว่า

การ เปรียบสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทั้งนี้สอดคล้องกับที่ Rogers และ Svenning (1969 : 238) ได้ทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสื่อบุคคล และสื่อมวลชนไว้มาก่อนว่า สื่อบุคคลมีความสามารถในการเลือกผู้รับสาร ความสามารถในการจัดการเลือกรับสารของผู้รับสาร และปริมาณปฏิภานสะท้อนกลับ สูงกว่าสื่อมวลชน นอกจากนี้สื่อบุคคลยังมีลักษณะของสื่อสารเป็นแบบตัวต่อตัว ซึ่งตรงข้ามกับสื่อมวลชนที่ไม่เป็นแบบตัวต่อตัว และประสิทธิภาพที่ไ้รับนั้นของสื่อบุคคลคือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และของสื่อบุคคลคือการเพิ่มพูนความรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะอำเภอวารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ซึ่งผลการวิจัยบางส่วนที่ได้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ประการแรกจึงควรมีการศึกษาถึงสาเหตุอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนอกเหนือไปจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ในครั้งนี้

ประการที่สอง ประชาชนกลุ่มเป้าหมายอาจมีความแตกต่างไปจากประชาชนในอำเภออื่น จึงควรที่จะศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างประชาชนในอำเภออื่น ๆ อันจะเป็นแนวทางในการใช้การสื่อสาร เพื่อช่วยในการพัฒนาการเมืองให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

ประการสุดท้าย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะในรูปแบบของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่อันที่จริงแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีรูปแบบอื่น ๆ อีกด้วย จึงควรมีการศึกษาวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า การสื่อสารมวลชน ผู้ใหญ่บ้านสามารถชักจูงให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาจังหวัด และ

